

Nr 317.

Av herr **Lindgren**, om anslag till premier för mjölk, levererad till andelsmejerier.

Vid föregående års riksdag väcktes motion (nr 125) om beviljande av medel för utdelande av premier åt de svenska mjölkproducenterna för täckande av förlust på mjölkproduktionen, som visades uppstå vid dåvarande prisläge.

Förändringarna i prisnivån för mjölkprodukter visa under det nu gångna året tyvärr en utveckling, som nu gjort mjölkproduktionen ännu mera förlustbringande än vid samma tid föregående år. Så t. ex. var noteringen för svenskt smör i början av år 1930 2 kronor 80 öre per kilogram. Och för hela år 1929 utvisade smörprisstatistiken ett medelpris om 2 kronor 91 öre, under det att motsvarande pris för år 1930 blev 2 kronor 31 öre. Det svenska smörets pris sjönk sålunda med 60 öre per kilo under sistnämnda år och för landet i dess helhet hava jordbrukarna på grund härav sett sina inkomster minska med en summa av ej mindre än 25 miljoner kronor.

Ovan har inkomstsidan av mjölkproduktionen berörts. Se vi på utgifterna hava dessa i vissa fall även undergått prisfall. Största prisfallet gäller för kraftfodret, som i pris gått ned till ungefär förkrigsnivå. Andra kostnader såsom arbetslöner och priser på det hemmaodlade fodret hava däremot hållit sig oförändrade och i stort kan man säga, att medan utgifterna minskats med högst omkring 10 procent, så hava inkomsterna nedgått med ej mindre än cirka 20 procent.

Voro förhållandena för jordbruksnäringen svåra under år 1929, hava de alltså försvarats på ett betänkligt sätt under år 1930.

Under sådana omständigheter synes anledning föreligga att stödja jordbruket enligt de principer, som vid förra riksdagen framfördes i nämnda motion. Dock böra endast sådana mjölkproducenter, som äro delägare och samtidigt äro leverantörer i andelsmejerier, komma i åtnjutande av premier. Genom att begränsa premieutdelningen till dessa kunde garanti vinnas för att den föreslagna hjälpen verkligen når jordbrukarna och en kraftig hävstång erhållas för mejerihanteringsens organiserande på lämpligt sätt.

Fördelningen av premier borde verkställas genom mejeriernas egna lokalorganisationer enligt plan, som fastställas av lantbruksstyrelsen och vars utförande står under vederbörande mejerikonsuments inseende.

I regel betala mejerierna mjölken efter dess innehåll av fett samt åsättes värde på basis av uppnått smörpris. Även vid fördelningen av premie-

beloppen skulle man kunna tänka sig att dylik differentiering skedde, men dels beroende på den mera tillkrånglade grundvalen för redovisningen av premieutbetalningen och dels därför att produktionskostnaderna för fet respektive mager mjölk avvika från varandra endast obetydligt, synes skäl icke föreligga att utbetala olika premiebelopp för olika fet mjölk. Premierna böra sålunda utgå med visst belopp per kilogram.

Vad angår premiernas storlek böra de i viss grad rätta sig efter vid respektive mejerier uppnådda priser för försålda produkter. Föregående års medelpris å smör motsvarade ett smörvärde per kilo mjölk, då för tillverkning av ett kilo smör beräknas åtgå 25 kilo mjölk, om cirka 9 öre. Emedan produktionskostnaderna för mjölken kunna beräknas till omkring 15 öre per kilo, skulle premiebelopp utdelas för mjölk, vilken ej uppnådde detta pris vid försäljningen. Därvid kan man anse skäligt, att staten träder mellan och täcker halva förlusten, och för detta fall skulle premiebeloppet kunna anslås till högst 3 öre per kilo mjölk. För att erhålla en norm för premiernas utbetalande bör beräknas, att för tillverkning av 1 kilo smör får åtgå 25 kilo mjölk.

För den mjölk, som säljes till direkt konsumtion, kan producenten i regel erhålla ett högre pris än för smörmjölken. Konsumtionsmjölken kan därför icke beräknas vara i behov av premietilldelning; den skulle i stället till och med kunna medverka till ett något mindre behov av premier för produktmjölken vid samma mejeri. Med utgångspunkt från mjölkkvantiteten, som invägdes i andelsmejerierna år 1928, kan enligt gjorda statistiska beräkningar den i behov av premier beräknade mjölkkvantiteten angivas till omkring 850,000 ton. Huru stort anslag som erfordras kan dock icke med säkerhet beräknas utan torde först efter någon tids erfarenhet vara möjligt att fixera. Emellertid synes ett förslagsanslag å 15 miljoner kronor kunna anses skäligt, under förutsättning att premien bestämmes med avseende fäst även å nödvändigheten av viss sparsamhets iakttagande.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville för budgetåret 1931/1932 i riksstaten upptaga ett förslagsanslag å 15 miljoner kronor för stödjande av mjölkproduktionen genom utdelande av premier om högst 3 öre per kilo mjölk, levererad till andelsmejerier, att utdelas i huvudsaklig överensstämmelse med ovan angivna riktlinjer.

Stockholm den 22 januari 1931.

And. Lindgren,
Dingelvik.